

אאיריה (האופרה הישראלית) היא קור' יוון היסטורית. האופרה הגדולה הוזמנה על ידי הכדובי איסמאעיל, כדי לפאר את טכס פתיחת תעלת סואץ ב-1869. ג'וזפה רודי לא הספיק להגיש את הסחורה למועד הנכון. כי הליברית המקורית של מאריאס ביי, מומ' חה צרפתי לעתיקות מצריים, שטען כי מצא את העלילה בטכסים קדומים, היתה זקיקה לשינויים יסודיים. היצירה הסופית, עם הליברית של אנטוניו גיסלאנצוני, הוצגה רק ב-1871, בבית האופרה החדש של קאהיר. היו אלה ימי-הראשית של הלאומיות בי מצריים. הלאומיות זו, שהרימה לראשונה ראש בימי מוחמד עלי, לא היתה עדיין כל-עריכה. היתה זאת לאומיות מצרית צרה, שביקשה את סמליה בעבר המצרי הפרעוני. עברו כמי עט מאה שנים עד שאופי מצרי-בלדני זה של הלאומיות המצרית נעלם, פינה את מקומו ללאומיות הערבית שהעלתה לשלטון את גמאל עבד אל-נאצר והפכתו לסמל כל-ערכי. ורדי לא יכול היה לחלום על כך. בבואו לפאר את תעלת-סואץ, העלה דמויות מת- קופת פרעה: ראדאס המצביא נשלח עלי ידי פרעה למגר את פלישת המלך אתיופיה (חבש). כפרס על נצחונו זוכה האלוף ליד בת-המלך. אולם ראדאס אוהב דוקא את השפחה הכושית, אאידה, שהיא בת-המלך ה- אתיופי המנוצח. למענה הוא בוגד בעמו, נידון למות על-ידי קבורה, בעודו חי, מתחת לאבני המקדש. אאידה המאוהבת חר' זרת אליו כרגע האחרון, כדי למות בתברתו. היה דרוש בטחון עצמי רב לאופרה היש- ראלית כדי להציג אופרה זו, העשוכה במירי חד כדי לפאר את הטכסים החשירים והיקי רים ביותר במאה שעברה. בתנאים הנתונים, גובל בטחון עצמי זה עם עזות-מצח. כי אמצעי האופרה דלים עד כדי גיחוך לעומת הדרוש להצגה נאותה של אופרה-רבתי כ- זאת. הכשלון היה מובטח מראש.

הפעם לא הועילו האורחים הורים. לאונרד דל-פרדו הוא שמן מכדי להטריף את לבה של עלמה אחת — קל וחומר כשמדובר בשתיים. גם לאנטרה לאפאייט, כושת אהר' דה, אינה מגיעה תמיד לרמה הדרושה ל- אאידה טובה. הכוח הטוב ביותר באסטמבל היה דוקא כשרון מקומי — עמנואל מנסק, שהצטיין כמלך אתיופיה. לא רק בשינה, אלא גם במשחק, גילם מעין גנוס גנוסטי קדום. מכיוון שהמשיח הוא אמנות בלתי-קיימת באופרה הישראלית, זהו הישג רב.

קשה להבין מה המריץ את האופרה לסבול במימי הנילוס. מוטב לה להסתפק, לפי שעה, ברחצה בנהרות פחות מפוארים, פחות מחייבים.

תיאטרון

דראמה במסווה קומי

דיונים ואמנונים (התיאטרון הקאמרי) שיעזו צופים לרוב, מאז הועלו לראשונה על הבמה ב-1886, על-ידי אדוארדו סקאר' פטה הנאפוליטאני. אלא שבעיבוד המוגש בהקאמרי איבד המחזה הרבה מן הרענונות, הקצב והחיוניות שהם כה חשובים לקומדיה דל'ארטה.

האבוינים הם שתי משפחות רעבות למא- קארוני, החדותס בניקתה עלובה נאפוליטי- גית. לערב אחד הם הופכים רווינים, כאשר אציל אמיתי מבקש את עזרתם, כדי לשכנע את גאטנו סמולוניה, אבי הרוכזה, שסיכים ל' נישואיו עם בתו ג'מה היפה (תירצה אתר). הכל היה עובר פחות או יותר בשלום, לולא היה בנו של גאטנו העשירי-החדש מאר' חב דוקא בפופלה, בתו של פסקולה (נתן כוגן) האביון; ולולא היה אביו של הרוזן הצעיר מאוהב בג'מה; ולולא עבדה אשתו של האביון השני, פליצה (אברהם חלפ), כחזרנית של ג'מה; ולולא ברח בנו של פלי' ציה מן הבית והגיע וסופו של דבר לבית העשירי; ולולא היתה אהובתו של פליצה רעבה מכדי לשבת לבדה בבית; ולולא הת' כנסה כל התבורה לזולל ולהתהולל בביתו של גאטנו.

קומדיה של מצבים — כל משיכתה בזאת שאיש אינו לוקח אותה ברצינות. כאשר לקח הבמאי שמואל בונים את המחזה כשר- צינות, נפגמה עליצותו. במקום פארסה מטורפת, הגיש לצופים דראמה מתופשת קומדיה.

הכדוב (בפרסית: שליט) המצרי חיה כפוף להלכה עד 1914 לשולטאן חתורכי, נשא על כן רק תואר של „מטנח-מלך“.

„איפה מאנדי ? !“ איפה מאנדי ? ! נאנחו בעצב כחמשת אלפים צופים שנוכחו ב- יום שני בערב באיצטדיון באסה ביפו. ה- פעם הם היו לא אוהדי כדורגל, אלא צופים שבאו לחזות בתחרות האיגרוף בין נבחרת פרס וישראל.

למרות שזוה שנים לא נראתה בישראל תחרות איגרוף ראויה לשמה, באו הצופים מלאי התלהבות, נדחקו בלהט בכניסות ה- צרות של האיצטדיון, סלחו לאי-הסדרים ששררו במקום. אך כשיצאו דרך אותן כניסות צרות, שוב לא היה זכר להתלהבות. כי הנבחרת הפרסית היכתה את הישראלים בתוצאה בלתי צפויה של 6:10, אחרי שמת- אגרפיה ניצחו בחמש מחול שמונה המיפ- גשים.

היה מקום לצער לא רק בגלל ההפסד,

חיים שפיר (ויספיש) משמאל הולם בקאלסי אורקנד נפט תמורת ניצחונות

אלא גם משום שמתאגרפי ישראל גילו כי הם רחוקים מכל רמת איגרוף נאותה שהיא הנבחרת הפרסית, שאינה מצטיינת במתאר- רפים מזהירים — חוץ מאחד או שניים מחבריה — גילתה כי השיגה את האיגרוף הישראלי לפחות ב-10 שנים. המתאגרפים הפרסים, בעלי הטכניקה הבינונית אך ה- מודרנית, השתיתו את מאבקם על עבודת- ידיים, שמירת קור-רוח ושמירת הכוחות לסיבוב השלישי, בכל קרב וקרב. הם תפסו תמיד אף מרכז הוירה, דחקו את יריביהם הישראלים לפינות.

הישראלים, לעומתם, הצטיינו בעבודת- רגליים, בקפיצות וניתורים מהירים, תקפו כולם את יריביהם כשראשם מורד; גילו חולשה במהלומות האגרופים.

עיתיד מזהיר לחייט. שש הנקודות שצברו הישראלים נאספו בשלושה קרבות בהם ניצחו יעקב חייט, בן 16, לו נשקף עתיד מזהיר כמתאגרף; חיים שואף — שניצח בנקודות את יריבו מוחמד עלי מוקראן, במשקל חצי בינוני; ואריה שורץ — שגבר על אכבר כוג'יני במשקל בינוני.

משלושת גיאל חייט את הקרב הסוער והמתק ביותר. מול יריבו הפרסי, אלגר נאגאריאן, פתח הצעיר בהתקפות רצחניות כבר בשניות הראשונות. הקרב עורר את התלהבות הקהל. „זה בוכס זה!“ צעקו ה- צופים, „לא חשוב מי ניצח, העיקר שראויים מכות!“ חייט ניסה להשיג הכרעה כבר בסיבוב הראשון. מכותיו הטילו את הפרסי מספר פעמים אל החבלים.

בסיבוב השני נשאר המתאגרף הפרסי ללא כוחות, נשען על הייש ונפל עליו. כשהסי- תיים הסיבוב השלישי והאחרון היו שניהם תשושי-כוחות, נעו כמו צלילים — אבל המשכו להחליף מהלומות. חייט ניצח לפי נקודות.

שני מתאגרפים ישראליים אחרים, שדווקא מהם ציפו לניצחונות נהלו כשלונות חרוצים. הראשון היה דוד לוי שהתמודד במשקל זבוב עם אוריה אילנוף הפרסי. לוי שהח- זיק ביתרון בשני הסיבובים הראשונים נשאר בלי אויר בכבוב השלישי בו הוכרע: „תביאו קומפרסור שיתן לו אויר!“ צעק עולה מפרס שלעג לתבוסת הישראלי. הפ- סדו של שמעון ברציון במשקל חצי בינוני הוא מתקבל יותר על הדעת. כי מול

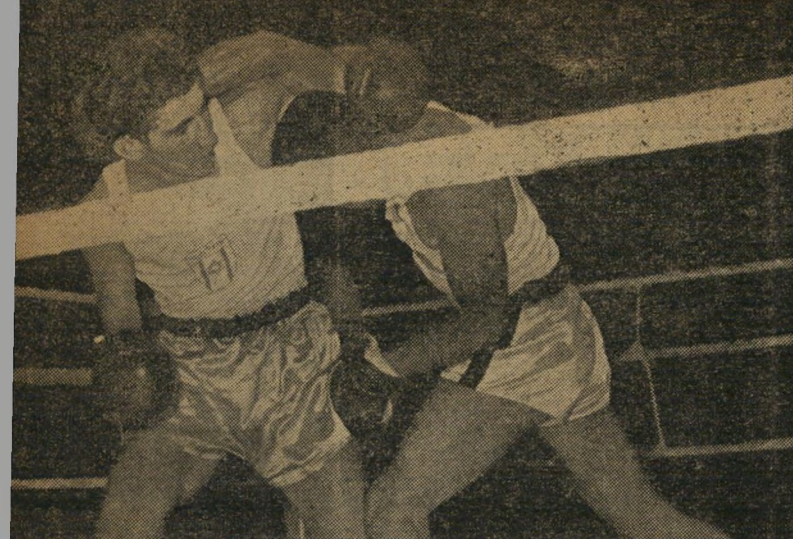
המתאגרף הישראלי האמיץ ניצב הטוב שבתאגרפי פרס, ואיוק ואוריאן, מי שהת- מורד עם אלוף אירופה הרוסי במשקלו ונוצח רק בהפרש של נקודה אחת. הנוקאוט היחידי שנראה בערב זה היה נוקאוט טכני שניתן בקרב בין דוד כהן ופאקאנדאם. לפרסי, היה יתרון של גובה וזרועות ארוכות והישראלי ניסה למחוק יתרון זה בהכנסו לקרב מגע קצר. בסבוב השלישי הוא הוכרע במכה מוחצת. נפל על הרצפה, ניסה להתרומם אך צנח שוב. אולם הניבור הישראלי האמיתי של הערב היה דוקא חיים שפיר (ויספיש) שהפסיד את הקרב נגד אמור ובארי. ויספיש היה ה- פייבוריט משעלה לזירה. מתוך שמונה ה- פעמים בהן ייצג את ישראל ביורה בינ- לאומית, לא הפסיד אף אחד. כשפתח בקרב שלו, היתה כבר התוצאה 2:8 לטובת פרס. „עכשיו“, צעק הקהל, „החולת עוד שתי נקודות לישראל.“ אפילו עולי פרס שעודדו עד כה דוקא את המתאגרפים הפרסיים, עודדו הפעם את ויספיש. היה זה הקרב היפה ביותר מבחינת האיגרוף המקצועי. ויספיש שלט בשלושת הסיבובים. למרות שויספיש (31) הוא החתיק שבין הישראלים, הוא גילה טכניקה וריונות מצויינים.

נצחון פרסי בנקודות. כאשר קול הגונג הודיע על סיום הסיבוב האחרון, היו הכל מושכנעים שויספיש זכה. אולם ה- שופט הרים דוקא את ידו של הפרסי. ה- מתאגרף הפרסי זכה בנקודות משום שרוב מהלומותיו של ויספיש נעצו בכפותיו, לא זיכהו בנקודות משלו.

הקהל לא הסכים לתוצאה זו. במשך כ- עשר דקות רעמו היציעים בשריקות וצע- קות-ביוב. „השופטים הביתה!“ זעק הקהל המחומם. נדמה היה שעוד רגע תחל תחרות איגרוף בין הקהל לשופטים.

מאותו רגע ואילך היתה בפי הקהל רק מילה אחת: „ויספיש! ויספיש!“ אולם אפילו אם היה קיפוח בקרב זה, רחוקים המתאגרפים הישראליים מלהצדיק את עצמם. לעיני הקהל הודגמה הרוכחה נוספת כי ב- ספורט אין ניסים. ספורט שהזונת במשך שנים לא יכול לקום לתחייה בזמן קצר.

מתאגרפי של השאה הפרסי הנחילו מאת מהיר וצודק לישראלים. „אין דבר“, אמר אחד, „עכשיו הם ישלחו לנו נפט!“

הקרב בין יעקוב חייט הישראלי ואלברט בוכריאן הפרסי

„איפה מאנדי ?“

כדורגל

גביע הדמעות

על משחק הכדורגל שנערך ה- שבת בו נוצחה מכבי תל-אביב על ידי מכבי נתניה כתוצאה 2:1. והוצאה ממשחקי הגביע, כותב שיינע גלזר:

כשאין מול אז אין כבר מול עד הסוף. שבוע אחד הלכה לנו האליפות. לא הספקנו לומר קדיש וצייק ציק, הלך גם הגביע. ו- איך הלך? בשמינית הגמר הלך. לזה קור' אים בושה. אני לא זוכר מקרה משנת 1946, שהוצאנו ממשחקי הגביע בשלב כל-יך מוקדם.

ידענו שמכה לנו השבת משחק קשה. למרות שמכבי נתניה עשתה בושות במש- הקיה האחרונים, וספגה שערים בחצאי תרי- סרים, לא עלינו למשחק בכחון מופרז. ידענו שהחברה האלה אוהבים לעשות הפ- תעות. הם כנראה רצו להראות שכשלור נותיים האחרונים היו משבר זמני ועלו לשחק עם כל המרץ.

מה להגיד לכם? דוקא היה מגיע לנו ה- משחק הזה. אפשר להגיד שבשקט 90 רגע של המשחק, שלטנו לפחות ב-70. ידענו שהם אוהבים לסגור את המרכז, או פיתחנו ה- קפות מהצדדים. היו המון הזדמנויות. אולי יותר הזדמנויות מהשיו לנו בכל משחקי הליגה השנה. אבל הזדמנויות קונים כנראה רק בשוק הפשפשים, לא במגרש הכדורגל. דוקא כשאנחנו התקפנו, הם הכניסו את הגולים. ככה זה היה במחצית הראשונה ו- ככה במחצית השנייה.

היו להם בסך הכל שני חלוצים תוקפים. היינה והוויאס. והיינה זה, לא מספיק שהוא כותב שירים בגרמנית, אל תצחקו, ראיתי בעצמי ספר כזה, הוא עוד הולך ומכניס לנו שני גולים על בליינד. לא כדאי לחפש תירושים למה ולמה ולמה. כשמפסידים יש תמיד תירושים. העיקר שהלך הגביע בעקבות האליפות, וטוב שלא משחקים על עוד כמה דברים.

האיצטדיון — נאחס! יש חברה, שחושבים שהמגרש החדש שלנו בצפון הוא האשם. תקחו דוגמא: איפה שם ארבעה משחקים, שניים הפסדנו, אחד יצאנו תיקו ורק באחד נצחנו. החברה אומרים שאסור לנו לעזוב את באסה. האיצטדיון בצפון הוא נאחס. אז אם תשמעו על מגרש למ- כירה, תודיעו לנו.

עכשיו אפשר רק לבכות על ימי הזוהר שלנו. פעם זו לא היתה בעייה לקחת את הגביע והאליפות במכה אחת. אלא מה, אז שיתקו עם כל הלב. איפה הימים האלה? הנחמה היחידה שלי היתה כשפגשתי ה- שבוץ קצין משירות בתי-הסוהר, הוא אמר לי: „שיי, אנחנו מחפשים אותך כבר הרבה זמן.“ תייעה נבהלתי ולא נזכרתי מה עשי- תי. בסוף הוא אמר שהם רוצים שאבוא להרצות בפני האסירים בכלא תל-מינה. לא ידעתי שיש לי אוהדים גם בבית-הסוהר.

עכשיו אני מבין למה בומן האחרון פתח מספר האוהדים שלי על המגרש, אבל מה לא עושים בשביל האוהדים! אני לא מפתח מכלום. אפילו לא מזה שלא יתנו לי לצאת. אני הולך להרצות שם ביום שישי. אז אם יש מישהו שרוצה לשמוע אותי, שידאג להיאסר עד יום שישי.

15